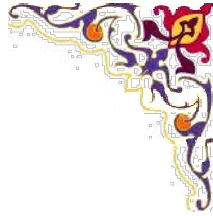
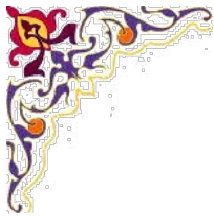

پرتو حسن

دراز از پر حوس نیرتخه وزند
غنودر شوشه شامه لاند

دکتر محمد جواد سمریعت

۱۳۹۱ - ۱۳۱۵

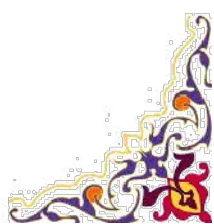
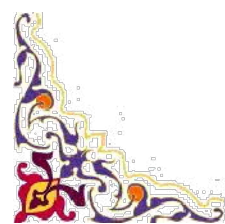
به نام خداوند جان و خرد

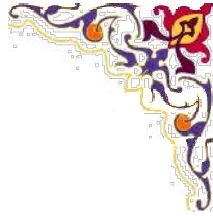
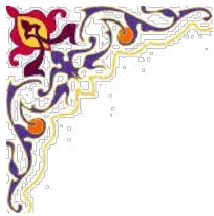
پرتو حسن

«به یاد استاد دکتر محمد جواد شریعت»

آبان ماه ۱۳۹۱

تهیه و تنظیم: دکتر شهباز نیازی

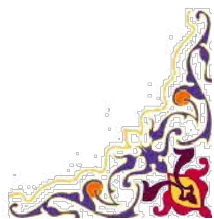
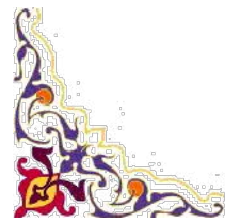

فہرست مطالب

۱ ..... زندگینامہ

۶ ..... کلانامہ علمی

۱۶ ..... منتخب اشعار

زندگینامه

استاد دکتر محمد جواد شریعت در ۱۵ دی ماه سال ۱۳۱۵ شمسی در شهر اصفهان به دنیا آمد. پدرش روحانی باسواد و مطلعی بود که در یکی از روستاهای اصفهان به نام طابونچه می زیست و جد مادری او مرحوم آیت الله میرزا محمد علی تویسرکانی از علمای طراز اول حوزه علمیه اصفهان بود. وی در محضر پدر مقدمات تحصیلات حوزوی را به نحو احسن فراگرفت و با کتبه‌های «نصاب الصبیان»، «الفیه» و شرح آن یعنی سیوطی و «جامع المقدمات» انس و الفت داشت و هزار بیت آیات عربی «الفیه» و کتب «نصاب» را به تشویق پدر از برکرد و همین امر علاقه و اشتیاق وی به زبان و ادبیات فارسی و عربی را سبب شد بطوریکه از کلاس هشتم در سرودن شعر طبع آزمایی می کرد. تحصیلات ابتدایی را در روستا به پایان رساند و برای تحصیل در دوره متوسطه به اصفهان آمد و این دوره را در همین شهر به پایان رساند و در مدارس قدیم اصفهان تحت نظر دوستان پدر درس حوزوی را نیز دنبال کرد. در سال ۱۳۳۳ با مرگ پدر پشیمان معنوی خود را از دست داد اما تعلیمات تربیتی آن مرحوم همواره همچون چراغی فراراه وی قرار داشت. در سال ۱۳۳۴ در دانشگاه تهران در رشته زبان و ادبیات فارسی به تحصیل مشغول شد و در همان زمان به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و در دبستانهای تهران به تدریس پرداخت. تا اینکه در سال ۱۳۳۷ از دانشگاه تهران با درجه لیسانس فارغ التحصیل شد و به زادگاه خود بازگشت.

وی در دبیرستان هراتی و حکیم سنایی به کار
 مشغول گردید و به مدت ده سال دبیر دبیرستان بود.
 در سال ۱۳۳۹ اولین اثر خود به نام «الطای صحیح» را
 با مقدمه دکتر محمد مصین منتشر ساخت. دوسین اثر
 ایشان کتاب «دستور زبان تطبیقی فارسی و انگلیسی»
 بود که شامل قواعد هر دو زبان و مقایسه آنها
 است. از دیگر کارهای ایشان در این دوره تالیف

دو جلد کتاب «الطای» برای دانش آموزان دبیرستان و دو فرهنگ کوچک «لغت فارسی» و کتاب «تجزیه و ترکیب
 اشعار گلستان» بود. در سال ۱۳۳۹ در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران پذیرفته شد. وی در خردادماه سال
 ۱۳۴۷ از رساله خود با عنوان «مطالعه در ترجمه تفسیر طبری» به راهنمایی استاد محمد تقی مدرس رضوی دفاع کرد و در سمت
 استادیار در دانشگاه اصفهان مشغول به کار شد. وی در دوران تحصیل از دو کس فایده بسیار برد: مرحوم فروزانفر و مرحوم
 دکتر مصین. مرحوم دکتر مصین کسی بود که او را با تحقیق آشنا کرد. روز اول ورود ایشان به دانشگاه با درس دکتر مصین
 آغاز شد و در همان روز اول درس رساله ای درباره نحوه نظام الملک بر عهده ایشان گذاشتند و مناسبتی بهم معرفی کردند.
 مرحوم استاد بیچ الزمان فروزانفر نیز تاثیر بسزایی بر ایشان داشت.

در دوره دکتر بسیار با ایشان مانوس بود و مرحوم
فروزانفر هم به ایشان علاقه مند بودند. از دیگر استادان
ایشان می توان به استاد جایی، استاد مدرس رضوی و
استاد بیخ الزمانی اشاره کرد.

فعالیت‌های علمی مرحوم دکتر شریعت با ورود به
دانشگاه بیشتر شد و غیر از نگارش مقالات علمی با
تالیف و ترجمه برخی کتب، نیاز دانشجویان رشته

ادبیات را مرتفع ساخت. از جمله این آثار می توان به ترجمه جلد اول تا چهارم مبادی العریبه به همراه پنج ترمینا، دستور
زبان فارسی و آینه عبرت (شرح قصیده ایوان مدائن خاقانی) اشاره کرد.

ایشان از سال ۱۳۵۰ به عنوان مدیر گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه اصفهان به کار خود ادامه داد و در بیشتر
سینارها و همایش‌های علمی و ادبی، سخنرانی‌ها و مقالات ارزنده ای را عرضه کرد. وی دکتر فعالیت‌های تخصصی دستور زبان
تحقیقاتی مطابق ذوق و سلیقه خود انجام می داد که حاصل آنها آثاری چون: «نخن پیر هرات»، «پروین ساره آسمان
ادب ایران» بود.

در سال ۱۳۵۲ به انگلستان رفت و در آنجا تدریس ادبیات فارسی در دانشگاه در هام را به عهده گرفت. و در سال ۱۳۵۶ به همراه دکتر غلامحسین ستوده به چین سفر کرد و در آنجا برای تألیف «فرهنگ فارسی - چینی» به استادان دانشگاه پکن یاری رساند که این اثر در سال ۱۹۸۰ برنده جایزه یوسکو گردید. همچنین حاصل جستجوی ایشان در میان نسخ خطی کتابخانه مسجد «دون شی» در پکن تصحیح و چاپ کتاب «مناهج الطلب» بود.

غیر از آنچه ذکر شد ایشان در موضوع قرآن و شوی مولوی نیز آثار ماندگار و با ارزشی به یادگار گذاشتند؛ از جمله: ۱- تصحیح شرح شوی خوارزمی به نام «جواهر الاسرار و زواهر الانوار» که به عنوان کتاب سال برنده جایزه گردید. ۲- تصحیح شرح دیگری در باب شوی، با عنوان «اسرار النوب» نوشته خواجه ایوب که از شروح ممتاز شوی مولاناست. ۳- «کشف الایات شوی» بر اساس چاپ میگلون که از آثار مرجع در ادبیات فارسی است. در باب قرآن پژوهی «فهرست تفسیر کشف الاسرار و عدة الابرار» که از بهترین تفاسیر قرآن و منبعی کم نظیر در احادیث و اقوال صوفیان به شمار می رود و «چهارده روایت قرآن» نیز از دیگر پژوهشهایی قرآنی ایشان محسوب می شود. در زمینه حافظ افزون بر مقالات متعدد، اثری با عنوان «دیوان حافظ با معانی اشعار و لغات ایات و شرح زیباستهای ایات» نگاشته اند که به گفته مرحوم حموی می توان آن را دایرة المعارف حافظ نامید. اگرچه این ادیب دانشور در سال ۱۳۶۰ پس از ۲۵ سال خدمت عاشقانه و صادقانه باز نشسته شد ولی همچنان با اشتیاق راه تدریس و تحقیق را ادامه داد.

ایشان در سال ۱۳۶۵ از سوی دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد دعوت به همکاری شد. این مرد همیشه معلم، محقق و پژوهشگر نستوه تا پایان عمر پربار و ثمر بخش خود همچون چراغی روشنگر راه دانشجویان بود و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. خلق خوش، ظرافت طبع، گستره دانش و معرفت و خیرخواهی وی زبانزد بهگان بود. متأسفانه این اسطوره مجسم علم و عل پس از تحمل دوره کوتاه بیماری در چهارم آبان ۱۳۹۱ در سن ۷۶ سالگی در بیمارستان الزهراء ایصفهان چشم از جهان فرو بست.

لیکن مرا به حضرت استادیش   رسم ادب به حکم ارادت بود

روحش شاد و راهش پر رهرو باد!

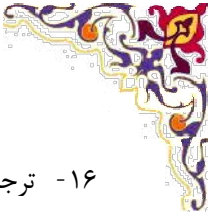
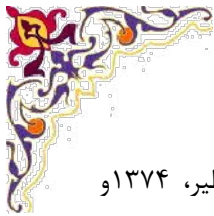

کارنامه علمی

تالیف ، تصحیح و ترجمه:

- ۱- املائی صحیح، اصفهان : ثقفی ، ۱۳۳۹.
- ۲- دستور زبان تطبیقی فارسی و انگلیسی، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۰.
- ۳- کتاب املا ، ۲ جلد، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۲.
- ۴- لغت فارسی ، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۴.
- ۵- راهنمای زبان و ادبیات فارسی، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۵.
- ۶- کاملترین صرف و نحو عربی (ترجمه جلد چهارم مبادی العربیه) اصفهان: مشعل، ۱۳۴۶.
- ۷- ترجمه و راهنمای مبادی العربیه جلد ۲، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۶.
- ۸- تجزیه و ترکیب اشعار گلستان ، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۷.
- ۹- زمینه بحث درباره آیین نگارش، اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۴۸.
- ۱۰- آیینہ عبرت (شرح قصیده ایوان مدائن خاقانی)، اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۴۸.
- ۱۱- جمله و جمله سازی ، اصفهان: مشعل، ۱۳۴۸.
- ۱۲- دستور زبان فارسی اصفهان: دانشگاه اصفهان، ۱۳۴۹ و چاپ دوم با تجدیدنظر ، تهران: اساطیر، ۱۳۶۴.
- ۱۳- سخنان پیر هرات ، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۵ و چاپ دوم، ۱۳۵۸.
- ۱۴- پروین، ستاره آسمان ادب ایران، اصفهان: مشعل، ۱۳۵۶ و چاپ دوم، ۱۳۶۸.
- ۱۵- منهج الطلب (کهن ترین دستور زبان فارسی)، اصفهان: مشعل، ۱۳۵۹.

۱۶- ترجمه نهج البلاغه، اصفهان: مشعل، ۱۳۶۰ و چاپ دوم، تهران: اساطیر، ۱۳۷۴ و چاپ سوم، ۱۳۷۶.

۱۷- جواهر الاسرار و زواهر الانوار (شرح مثنوی مولوی)، ۴ جلد، اصفهان: مشعل، ۱۳۶۱ و چاپ دوم، تهران: اساطیر، ۱۳۸۴.

۱۸- فرهنگ فارسی - چینی، باهمکاری غلامرضا ستوده و هیات چینی، پکن، ۱۹۸۳.

۱۹- کمال البلاغه، اصفهان، میثم تمار، ۱۳۶۲.

۲۰- کشف الابیات مثنوی، اصفهان: کمال، ۱۳۶۲.

۲۱- فهرست تفسیر کشف الاسرار و عده الابراز، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳.

۲۲- دیوان اشعار دقیقی به انضمام فرهنگ بسامدی آن، تهران: اساطیر، ۱۳۶۸.

۲۳- چهارده روایت در قرائت قران مجید، تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸.

۲۴- کتاب تعرف، متن و ترجمه، تهران: اساطیر، ۱۳۷۱.

۲۵- کتابهای دوره راهنمایی تحصیلی، با همکاری دکتر حداد عادل و احمد سمیعی، ۳ جلد، تهران: سازمان چاپ و نشر کتابهای درسی، ۱۳۷۴.

۲۶- گزیده کشف الاسرار، تهران: اساطیر، ۱۳۷۴.

۲۷- دستور ساده زبان فارسی، تهران: اساطیر، ۱۳۷۶.

۲۸- اسرار الغیوب، ۲ جلد، تهران: اساطیر، ۱۳۷۷.

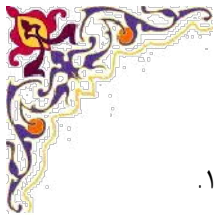
۲۹- دیوان حافظ با معانی اشعار و لغات ابیات و شرح زیباییهای ابیات، اصفهان: آتریات، ۱۳۸۱.

۳۰- ترجمان البلاغه، اصفهان: دژنپشت، ۱۳۸۶.

مقالات:

- ۱- انتقادی درباره دیوان عطار، راهنمای کتاب، سال ۶، شماره ۳، ۱۳۴۲.
- ۲- سهم دانشمندان ایرانی در تمدن اسلامی، یادنامه شیخ طوسی، مجلد ۳، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۵۴.
- ۳- قلمرو زبان حافظ، یادنامه کنگره سعدی و حافظ، دانشگاه شیراز، ۱۳۴۹.
- ۴- پیشنهادی برای آسان نوشتن در زبان فارسی، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، شماره ۵، ۱۳۴۸.
- ۵- افعال لازم و متعدی در تاریخ بیهقی، یادنامه بیهقی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۴۹.
- ۶- انتقاد از تاریخ زبان دکتر خانلری (جلد ۲)، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، شماره ۹، ۱۳۵۱.
- ۷- بحثی درباره صفت مرکب، مجموعه سخنرانی های سومین مجلس بحث درباره زبان فارسی (وزارت فرهنگ و هنر)، ۱۳۵۴.
- ۸- اشتقاق از فعل، مقالات سومین کنگره تحقیقات ایرانی، جلد ۱، ۱۳۴۵.
- ۹- حذف، تخفیف، ترخیم، مجموعه مقالات چهارمین کنگره تحقیقات ایرانی، جلد ۱، ۱۳۵۴.
- ۱۰- حرف اضافه در سیاست نامه، مجموعه مقالات پنجمین کنگره تحقیقات ایرانی، ۱۳۵۳.
- ۱۱- ویژگیهای دستوری سیاست نامه، مجموعه مقالات ششمین کنگره تحقیقات ایرانی، ۱۳۵۴.
- ۱۲- داوری درباره سیاست نامه، مجموعه مقالات هفتمین کنگره تحقیقات ایرانی، ۱۳۵۵.

۱۳- بررسی اشعار دقیقی از دیدگاه دستور زبان، یادنامه دقیقی طوسی، ۱۳۵۵.

۱۴- بحثی درباره لفظ «افتادن» در لغت نامه دهخدا، گوهر، خرداد ۱۳۵۳.

۱۵- قدرت ترکیبی زبان فارسی، وحید، اردیبهشت ۱۳۵۳.

۱۶- انتقادی بر ترجمه تفسیر کمبریج، راهنمای کتاب، زمستان ۱۳۵۳.

۱۷- انتقادی بر کتاب فارسی سوم دوره راهنمایی تحصیلی، راهنمای کتاب، سال ۱۷، بهار ۱۳۵۴.

۱۸- انتقادی بر مرصاد العباد، راهنمای کتاب، بهار ۱۳۵۵.

۱۹- نقدی بر فارسی اول دبیرستان، راهنمای کتاب، سال ۲۰، شماره های ۷-۵، تابستان ۱۳۵۶.

۲۰- جایی که گاهی در آن دانش پیدا می شود (دانشگاه)، روزنامه کیهان، آبان ۱۳۵۱.

۲۱- خانه از پای بست ویران است، روزنامه کیهان، شماره ۹۹۶.

۲۲- کتابخانه مسجد دون شی در شهر پکن، راهنمای کتاب، سال ۲۰، شماره های ۱۰-۸، بهار ۱۳۵۵.

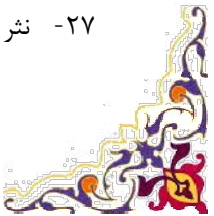
۲۳- فعل، متمم، مفعول به واسطه، قید، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، سال ۱۰، شماره ۱۱، ۱۳۵۴.

۲۴- دگرگونیهای لفظ در مثنوی مولوی، جشن نامه استاد مدرس رضوی.

۲۵- کهن ترین کتاب دستور زبان فارسی، آینده، شماره های ۱۲-۸، ۱۳۵۹.

۲۶- تاثیر زبانهای خارجی در زبان فارسی معاصر، اولین سخنرانی در دانشکده زبانهای خاوری دانشگاه پکن.

۲۷- نثر معاصر فارسی، دومین در دانشکده زبانهای خاوری دانشگاه پکن.

۲۸- فرهنگ نویسی و فرهنگهای فارسی و طرز استفاده از آنها، سومین سخنرانی در دانشکده زبانهای خاوری دانشگاه پکن.

۲۹- ضمیر و کاربرد آن در دیوان حافظ، نامواره دکتر افشار، جلد ۶، صص ۳۳۲۹-۳۳۶۳.

۳۰- نقدی بر دیوان حافظ چاپ دکتر خانلری، آینده، شماره های ۹ و ۱۰، آذر و دی ماه ۱۳۶۰.

۳۱- کهن ترین نسخه دیوان سعدی و طرز استفاده از آن، کیهان فرهنگی، شماره ۱۰، دی ۱۳۶۳.

۳۲- روابط تاریخی میان چین و ایران، نامواره دکتر افشار، شماره دوم.

۳۳- آفتاب در ادب فارسی، فرهنگ ایران زمین، جلد ۲۷، صص ۸۵-۹۷.

۳۴- زمزمه محبت (مصاحبه)، رشد آموزش زبان و ادب فارسی، تابستان ۱۳۶۵.

۳۵- نگاهی دیگر به غلط ننویسیم، نشر دانش، سال هشتم، شماره ۵، مرداد و شهریور ۱۳۶۸.

۳۶- طبری و اولین ترجمه قران به زبان فارسی، کیهان فرهنگی، سال ۶، شماره ۶، شهریور ۱۳۶۸.

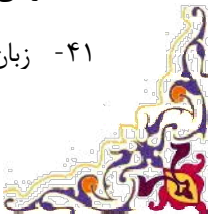

۳۷- اظهارنظر درباره حافظ (اقتراح)، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره ۸.

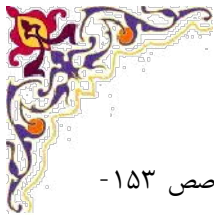
۳۸- نکته هایی در شعر حافظ، کیهان فرهنگی، سال پنجم، شماره ۸.

۳۹- چهره پیر هرات در آیین کشف الاسرار، سخنرانی در انجمن فلسفه به مناسبت هزارمین سال وفات خواجه عبدالله انصاری.

۴۰- راههای درست آموزش زبان و مشکلات آن، سخنرانی در سومین سمینار زبان فارسی، زبان علم.

۴۱- زبان علمی و واژه سازی، سخنرانی در دومین سمینار زبان فارسی، زبان علم.

۴۲- نکته ای در بیتی از حافظ، یغمای سی و دوم، یادنامه حبیب یغمایی، صص ۱۵۳-۱۵۶.

۴۳- فعل در دیوان حافظ، سخن اهل دل، مجموعه سخنرانیهای کنگره حافظ.

۴۴- استفاده از فرهنگها در تصحیح شاهنامه فردوسی، سخنرانی در کنگره جهانی فردوسی.

۴۵- لغات و ترکیبات نو، سخنرانی در چهارمین سمینار زبان فارسی، زبان علم.

۴۶- مقابله فرهنگها، مجله گسترش، سال ۷، شماره ۴، فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۲.

۴۷- در سایه خورشید درخشان (نقدی بر فرهنگ جبهه)، کیهان، آبان ۱۳۷۳.

۴۸- سیری در گلستان، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال ۲۳، شماره ۳ و ۴، ۱۳۶۶.

۴۹- همنشین دل، مجله رشد آموزش ادب فارسی، سال ۶، شماره ۲۶، پاییز ۱۳۷۰.

۵۰- کتابهای درسی و آینده تعلیم و تربیت ایران، مجله گسترش، سال ۶، شماره ۳، اسفند ۱۳۷۰.

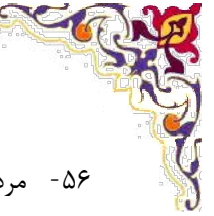

۵۱- دنیای داد و ستد، سخن اهل دل، ماهنامه فرهنگی ادبی دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، ۱۳۷۲.

۵۲- خاندان ترکه، مجله گسترش، سال ۸، شماره ۱، فروردین ۱۳۷۳.

۵۳- «وجوه» در تفسیر کشف الاسرار، کنگره بزرگداشت ابوالفضل رشیدالدین میبدی، اردیبهشت ۱۳۷۴.

۵۴- مردی که از سلاله حکمت بود، جهان کتاب، شماره ۲۹ و ۳۰، بهمن ۱۳۷۵.

۵۵- یادی از چهار استاد: فلاطوری؛ مردی از سلاله حکمت، وقف میراث جاویدان، شماره های ۱۹ و ۲۰، پاییز و زمستان ۱۳۷۶.

۵۶- مردی از دیار فضیلت، آیین فرزانیگی، دفتر پنجم، ستاد بزرگداشت مقام معلم استان اصفهان، ۱۳۷۷.

۵۷- همیشه معلم، همیشه دانش آموز، (مصاحبه) سکه صاحب عیار، ۱۳۷۷.

۵۸- گسترش معنی در مصدرهای بسیط، پژوهشنامه دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، شماره ۱، ۱۳۷۷.

۵۹- نهج البلاغه در دانشگاهها، وقف میراث جاویدان، شماره های ۲۵ و ۲۶، بهار و تابستان ۱۳۷۸.

۶۰- خاطراتی از شادروان جلال الدین همایی، یادنامه استاد همایی (پایان شب سخن سرایی)، بهار، ۱۳۸۱.

۶۱- بررسی چاپ تازه ترجمان البلاغه، نشر دانش، سال ۱۹، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۱.

۶۲- انواع صفت در دیوان حافظ، مجله هستی، پاییز و زمستان ۱۳۸۲.

۶۳- انسان کامل، دانشنامه دانشگاه آزاد اسلامی، شماره ۵۲ و ۵۳، بهار و تابستان ۱۳۸۳.

۶۴- سخن و اهل سخن، بزرگداشت فرهنگیان اهل قلم استان اصفهان، بهار ۱۳۸۳.

۶۵- طالخونچه و صاحب بن عباد، کیهان فرهنگی، شماره ۲۱۴، مرداد ۸۳.

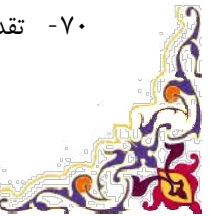
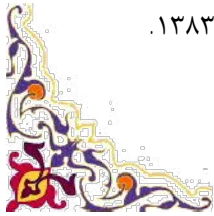
۶۶- نقدی بر حافظ و الهیات رندی، حافظ، شماره ۶، شهریور ۱۳۸۳.

۶۷- ابیات حافظ در تعلیقات اسرار التوحید، حافظ، شماره ۸، آبان ۱۳۸۳.

۶۸- استاد بدیع الزمان فروزانفر و اصفهان و اصفهانیان، سخن آشنا، یادنامه بدیع الزمان فروزانفر، آبان ۸۳.

۶۹- پیر حافظ و خطا پوشی خدای او، حافظ، شماره ۱۱، بهمن ۱۳۸۳.

۷۰- تقدیم شرح مثنوی به دکتر غلامحسین یوسفی، حافظ، شماره ۱۰، دی ۱۳۸۳.

-
-
- ۷۱- نقدها را بود آیا که عیاری گیرند، فلسفه، کلام و عرفان، نامه علوم انسانی، شماره ۱۲، تابستان و پاییز ۱۳۸۴ و شماره ۱۵، زمستان ۸۵ و بهار ۸۶.
- ۷۲- نوروزتان پیروز(شعر)، حافظ، شماره ۱۳، فروردین ۱۳۸۴.
- ۷۳- نقدی بر فرهنگ بزرگ سخن، حافظ، شماره های ۱۳-۱۹، ۱۳۸۴.
- ۷۴- نکاتی از نخستین کتاب بدیع زبان فارسی، کتاب ماه ادبیات و فلسفه، شماره ۹۳، تیر ۱۳۸۴.
- ۷۵- نظری به دیوان حافظ به اهتمام احمد مجاهد چاپ دانشگاه تهران، حافظ، مهر ۱۳۸۴.
- ۷۶- ماجرای پایان نامه ها، حافظ، شماره ۲۲، دی ۸۴.
- ۷۷- زبان خاقانی، حافظ، شماره ۲۵، اسفند ۱۳۸۴.
- ۷۸- پندنامه انوشیروان، یادنامه دکتر منوچهر مرتضوی.
- ۷۹- پندنامه بزرگمهر حکیم، مجله هویت ایرانی.
- ۸۰- نقدی بر دستور خط فارسی فرهنگستان، مجله نقد و بررسی، شماره ۱۸، اسفند ۱۳۸۵.
- ۸۱- زبان فردوسی، حافظ، فروردین ۱۳۸۵.
- ۸۲- تاثیر حافظ بر مردم پس از خود، سخنرانی در دومین همایش ایرانشناسی.
- ۸۳- فرهنگ بسامدی گلستان، یادنامه شادروان دکتر غلامحسین یوسفی.
- ۸۴- کدام راه؟، جهان کتاب، شماره ۲۲۴ و ۲۲۵، دی و بهمن و اسفند ۱۳۸۶.
- ۸۵- نقد دیوان حافظ فریدون میرزا چاپ دانشگاه تهران، حافظ، تیر ۱۳۸۶.
- ۸۶- ایران شناسی: اوضاع فرهنگ و معارف ایران، حافظ، اردیبهشت ۱۳۸۶.

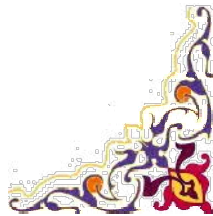
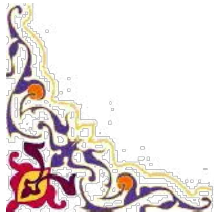
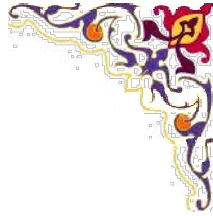
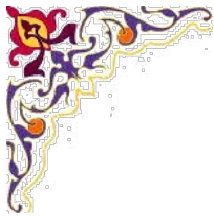

۸۷- «همزه»، «الف»، «و»، «ه»، «ی»، پژوهشنامه زبان و ادبیات فارسی، پاییز ۱۳۸۹.

۸۸- خاطره ها و تجربه ها: حاج آقا رحیم ارباب و جوانان، روانشناسی و علوم تربیتی،
رشد معلم، بهمن ۱۳۸۹

۸۹- نقدی بر ساختار صفت نسبی در زبان فارسی، پژوهش های نقد ادبی سبک شناسی
سال اول شماره ۴ تابستان ۱۳۹۰.

محب اشعار

شعر زیر را دکتر محمد جواد شریعت برای دکتر غلامحسین یوسفی سروده اند:

در سال ۱۳۶۴، مرحوم دکتر یوسفی به اروپا و امریکا مسافرت کردند و استاد شریعت در شهریورماه آن سال برای

زیارت ایشان رهپار تهران شدند اما توفیق ملاقات ایشان را نیافتند. به محض آگاه شدن از ورود ایشان به تهران این

شعر را - به تقاضای سه کتاب تألیف و تصحیح ایشان: «بوستان سعدی»، «نهاد روشن» و «کاغذ زر» - برای ایشان

فرستادند:

دی پیک دلنواز خبر آور آدم

گفتنا که مرده! با خبر از دلبر آدم

گفتم به مرده جان دهم، از یار ما بگو

گفتاز نزد دلبر جان پرور آدم

گفتم کی از سفر برسد آشنای من

گفتاز بعد رفتن جان بر سر آدم

گفتم ز حال ما ز تو پرسید؟ گفت نی

گفتم چرا و اشک به چشم تر آدم

کفتا که پاز حدّ خود افزون مزن فلان

کفتم که عشق از خرد افزون تر آدم

کفتم درود من برسان و انگش بگو

کاندر فراق روی تو از دل بر آدم

من آدم به تهران بهر زیارت

چون سال پیش در مه شهر یور آدم

گفتند دوستان بر شیطان اعظمی

در پیش چشم شوق جهان احقر آدم

بر «بوستان» تازه و شاداب روی تو

چون بلبلان به نغمه و شور و شعر آدم

ما را «نماد روشن» و «بتانی» آرزوست

چون «کانغذ زر» م نبود، بی زر آدم

بهر شاد مقدم آن سرور عزیز

جان بر طبق نماده و دل بر سر آدم

امید من سعادت ذات عزیز توست

با این امید بر در آن داور آدم

و در بهمن ماه همان سال استاد دکتر غلامحسین یوسفی شعر زیر را با عنوان «همشین دل» همراه با کتاب های

«بوستان» و «نهاد روشن» و «کافدزر» به استاد شریعت فرستادند:

پیک خجسته آمد و مشک تر آدم
شیرین چکامه ای به خط دلبر آدم
از اصفهان که کنج هنر خواند بایش
کنجینه ای عزیز و پُر از گوهر آدم
از دوستی که مهر و وفارسم و نجوی اوست
بار دگر سرودی جان پرور آدم
تا از سفر بیادم او کرد یاد من
شعرش ز هر درودی زیاتر آدم
هر جا روم، به سوی وطن می کشد دلم
در هر دیار یاد وطن، همبر آدم
آن جا که دوستان و عزیزان من زیند
خوشتر ز مرز با تهر و خاور آدم
بی دوست این جهان همه تنهایی است و غم
دیری است کاین حدیث کهن باور آدم

من بنده محبتم و انس و دوستی

بی عشق، زندگانی رنج آور آدم
کمی می روی زیاد من ای «همشین دل»؟
چون تو کجا رفیقی داشور آدم؟

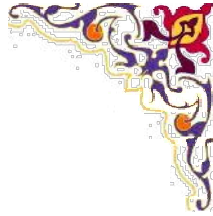
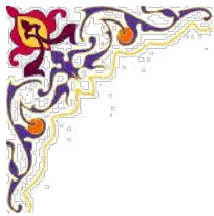
گر بال و پر مرابد و می داشتم توان
سوی تو، همچو مرغ به بال و پر آدم
جاویدمان که یاد تو جاوید در دل است
پندیر این جواب که از دل بر آدم

شعر زیر را نیز استاد شریعت در فروردین ماه ۱۳۸۴ به مناسبت فرارسیدن عید نوروز با عنوان «نوروزتان پیروز»

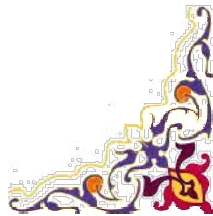
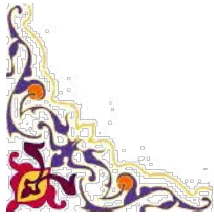
سروده اند:

صدای پای سعادت قرین نوروزی
به گوش می رسد م باصلای پیروزی
تمی ز عشق دل از سردی زمستان بود
گل آمده است که آن راز بلبل آموزی
به پیش از گل سوریم یا و بین

به چارشنبه سوری به آتش افزوی

اگر ز آتش غم بگذری سیاوش وار
ببین مکرمت پاکت نمی سوزی
لباس عید براننده برتن ار خواهی
بخواهم عاقبت با طراز به روزی
به قد و قامت ایران زمین پسر بلند
ز سبزه و گل و ریحان کند قبادوزی
ز راه دادن عیدانه مردم آموزند
به کودکان چو گل شیوه ز راندوزی
مباش در غم فردا و فکر دیروزت
بکوش فصل بهاران به عیش امروز
به عیش کوش به فرمان حافظ شیراز
که چند روزی بود حکم میر نوروزی
بهار فصل گل عشق و برک شادی هست
خوشا به حال کسی کش همین بود روزی

به موسم گل صد برک و لاله خود رو

نموش باد به کیتی شرار کین توی

مبارک است بر ایرانیان غرق امید

فراسیدن عید سعید و سال جدید

زبانِ فارس و ادبِ عرب

دکتر محمد جواد شریعت